

Masa credală în procedura insolvenței – formă a participării concursuale a creditorilor îndreptățiți să participe la procedura de insolvență deschisă împotriva debitorului

The creditor tables in the insolvency procedure – form of bankruptcy participation of creditors entitled to participate in the insolvency procedure opened against the debtor

Claudia Antoanela Susanu¹

Rezumat: Scopul procedurii insolvenței este cel al îndeplinirii creditorilor care dețin creanțe asupra averii debitorului, iar pentru a putea fi creditor îndreptățit să participe la procedura de insolvență deschisă împotriva debitorului, este necesară îndeplinirea a două condiții cumulative, prima referitoare la formularea și depunerea unei cereri de înscriere a creanței, și cea de a doua, a înscrierii efective a creditorului în tabelele de creanțe asupra averii debitorului, ca o consecință a admiterii cererii sale de creanță. Masa credală are un rol complex în derularea procedurii insolvenței. Atribuțiile principale ale adunării creditorilor transpar din cuprinsul reglementării și se circumscriu acestui rol stabilit prin actul normativ.

Cuvinte-cheie: procedura de insolvență, creditor îndreptățit să participe la procedură, masă credală

Abstract: The purpose of insolvency procedure is to satisfy the creditors holding receivables on the debtor's estate, and in order to be a creditor entitled to participate in insolvency procedure against the debtor, it is necessary to meet two cumulative conditions, the first concerning the drafting and filing an application for registration of the receivable, and the second, the effective registration of the creditor in the lists of receivables on the debtor's estate, after the receivable was admitted. The creditor tables has a complex role in the insolvency procedure. The main attributions of the creditor's table result from the content of the regulation and are limited to this role established by the regulation.

Keywords: insolvency procedure, creditor entitled to attend the procedure, creditor tables

¹ Cadru didactic asociat, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; fost judecător, Curtea de Apel Iași, e-mail: claudiasusanu@yahoo.com.

1. Aspecte generale

Procedura insolvenței reglementată de Legea nr. 85/2014 este o procedură concursuală și colectivă al cărei principal scop² vizează îndeplinirea creditorilor care dețin creanțe anterioare deschiderii procedurii asupra averii debitorului, ceea ce aduce în prim plan examinarea formalităților ce trebuie îndeplinite în vederea obținerii înscrierii la masa credală și a dobândirii calității de creditor participant la procedură.

Definiția noțiunii de creditor îndreptățit să participe la procedură o regăsim în art. 5 pct. (19) din Legea nr. 85/2014: “acel titular al unui drept de creanță asupra averii debitorului, care a înregistrat o cerere de înscriere a creanței, în urma admiterii căreia acesta dobândește drepturile și obligațiile reglementate de prezenta lege pentru fiecare stadiu al procedurii. Calitatea de creditor încetează ca urmare a neînscrierii sau a înlăturării din tabelele creditorilor întocmite succesiv în procedură, precum și prin închiderea procedurii; au calitatea de creditor, fără a depune personal declarațiile de creanță, salariații debitorului.”

Definiția dată de legiuitor noțiunii de „creditor îndreptățit să participe la procedură” relevă necesitatea îndeplinirii a două condiții cumulative, prima referitoare la formularea și depunerea unei cereri de înscriere a creanței, în termenul prevăzut de judecătorul sindic prin hotărârea de deschidere a procedurii, și cea de a doua, a înscrierii efective a creditorului în tabelele de creanțe asupra averii debitorului, fie ca o consecință a admiterii cererii sale de creanță în urma verificării primare realizate de administratorul/lichidatorul judiciar, fie de către judecătorul sindic, ca urmare a admiterii contestației formulate de creditor la tabelul preliminar de creanțe.

Se impune precizarea că prima condiție evidențiată constituie expresia principiului disponibilității părții, astfel cum este acesta consacrat de art. 9 alin. (1) C. proc. Civ, care se aplică și în materia insolvenței, prin raportare la art. 342 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, titularul dreptului subiectiv material având prerogativa exclusivă de exercitare a dreptului său, în sensul de a solicita sau nu înscrierea la masa credală, suportând toate consecințele manifestării voinței sale.

Ca urmare a admiterii cererii de declarare a creanței și a înscrierii în tabelul preliminar de creanțe, creditorii dobândesc dreptul de a participa la adunările creditorilor și sunt beneficiarii direcți ai tuturor drepturilor pe care procedura le recunoaște oricărui creditor îndreptățit să participe la procedura de insolvență.

Deschiderea procedurii insolvenței intervine în momentul pronunțării hotărârii de către judecătorul sindic și marchează o nouă etapă, cea în care are loc stabilirea masei credale a debitorului insolvent, respectiv cea de determinare a acelor creditori care vor participa la procedura concursuală.

² Pentru mai multe detalii asupra scopului procedurii, astfel cum este acesta definit de art. 2 din Legea nr. 85/2014 a se vedea S.M. Miloș, A. Deli-Diaconescu, în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, M. Sărăcuț (coordonatori), *Tratat practic de insolvență, Vol. I*, ed. a II-a, rev., Editura Hamangiu, București, 2022, p. 84-86; N. Țândăreanu, *Codul insolvenței comentat, Vol. I – art. 1-182*, Editura Universul Juridic, București, 2017, p. 16.

Din moment ce s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței, “acoperirea pasivului debitorului este posibil a se realiza numai prin identificarea tuturor creanțelor deținute de terțe persoane împotriva patrimoniului debitorului, prin acordarea posibilității de a participa la procedură și de a se îndeștula potrivit ordinii de priorități stabilite de lege”, astfel cum s-a menționat în literatura de specialitate³.

În cuprinsul dispozițiilor art. 5 pct. 5 ale Legii nr. 85/2014 se definește noțiunea de avere a debitorului ca reprezentând totalitatea bunurilor și drepturilor sale patrimoniale, inclusiv cele dobândite în cursul procedurii insolvenței, care pot face obiectul executării silite, în condițiile reglementate de Codul de procedură civilă.

În consecință, sfera noțiunii de avere a debitorului include totalitatea bunurilor și drepturilor ce există în patrimoniul⁴ acestuia la data deschiderii procedurii.

2. Notificarea creditorilor

Hotărârea de primă instanță, pronunțată de judecătorul sindic, prin care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței trebuie adusă la cunoștința tuturor celor implicați în procedură și celor care ar putea avea un interes legal, deoarece acest moment procesual marchează o schimbare fundamentală a raporturilor pe care le are debitorului atât cu proprii săi creditorii cât și cu terțele persoane.

Din acest considerent, prima măsură dispusă după deschiderea procedurii este notificarea tuturor creditorilor menționați în lista depusă de către debitor, obligație care îi incumbă acestuia în baza art. 67 alin. (1) lit. c) ori, după caz, în temeiul art. 74 din Legea nr. 85/2014.

Prin dispozițiile art. 67 alin. (1) lit. c) și art. 67 alin. (2) din lege, se menționează în sarcina debitorul obligația ca, odată cu formularea cererii de deschidere a procedurii, să depună lista cu numele și adresele creditorilor cunoscuți, indiferent de felul creanțelor acestora, certe sau sub condiție, lichide ori nelichide, scadente sau nescadente, necontestate ori contestate, și să indice suma reprezentând creanța, cauza acesteia și drepturile de preferință care însoțesc creanța, dacă este cazul.

Această listă cu numele și adresele creditorilor cunoscuți, prevăzută de art. 67 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 85/2014, trebuie depusă odată cu cererea de deschidere a procedurii formulată de debitor sau cel mai târziu la termenul de judecată stabilit de judecătorul-sindic în acest sens, sub sancțiunea respingerii cererii, conform art. 67 alin. (2) din Legea nr. 85/2014.

³ D.D. Moțiu, F. Moțiu, C.A. Susanu și F.I. Moțu, în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și M. Sărăcuț (coordonatori), *op. cit.*, p. 492.

⁴ Pentru mai multe detalii legate de noțiunile de “Patrimoniu /mase de bunuri” a se vedea O.A. Urda, *Răspunderea persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale în cadrul procedurii simplificate a insolvenței, publicat pe site-ul* <https://www.universuljuridic.ro/raspunderea-persoanei-fizice-autorizate-si-a-intreprinderii-individuale/>, accesat la 14.10.2022.

Pentru ipoteza în care deschiderea procedurii insolvenței a fost pronunțată ca urmare a admiterii cererii/cererilor creditorului/creditorilor, această listă a creditorilor cunoscuți și a creanțelor pe care ei le dețin este obligatorie, art. 74 prevăzând obligația debitorului ca, în termen de 10 zile de la deschiderea procedurii ca urmare a cererii creditorului, să depună la dosarul cauzei actele și informațiile prevăzute de art. 67 alin. (1) din Legea nr. 85/2014.

Debitorul are obligația de a menționa, în această listă, toți creditorii cu indicarea numelui, a adresei, a datelor de identificare, cu indicarea creanței fiecăruia, respectiv a cuantumului, temeiului și/sau a existenței unei cauze de preferință, indiferent de felul creanței certe sau sub condiție, lichide ori nelichide, scadente sau nescadente, necontestate ori contestate.

Sarcina notificării deschiderii procedurii revine administratorului judiciar desemnat în cauză care, pe baza acestei liste, procedează la expedierea respectivelor notificări tuturor creditorilor, în respectarea exigențelor impuse de dispozițiile art. 99 din Legea nr. 85/2014.

Referitor la chestiunea creditorilor care nu pot fi identificați în listă, într-o decizie de speță, curtea de apel⁵, a notat că, “ (...)Această prevedere nou introdusă de Codul insolvenței, este de natură să înlăture tratamentul inechitabil la care era supuși creditorii care nu erau cunoscuți și care nu puteau fi notificați de către practicianul în insolvență, în privința lor vechea reglementare a Legii nr. 85/2006 arătând că procedura notificării era socotită a fi îndeplinită dacă a fost efectuată prin BPI. Față de această reglementare, s-a arătat în literatura de specialitate, că în ceea ce îi privește pe creditorii neidentificați, nu își găseau aplicare dispozițiile art. 95 din Cod procedură civilă de la 1865, relative la citarea prin publicitate și că notificarea creditorilor necunoscuți este valabilă dacă s-a îndeplinit prin publicare în BPI.”

Administratorul judiciar va trimite o notificare debitorului, precum și oficiului registrului comerțului, sau după caz, registrului societăților agricole ori altor registre în care acesta este înregistrat/înmatriculat, pentru a se efectua mențiunile corespunzătoare privind deschiderea procedurii.

În situația în care debitorul are bunuri supuse transcripției, inscripției sau înregistrării în registrele de publicitate, practicianul în insolvență va trimite instanțelor, autorităților ori instituțiilor care țin aceste registre o copie de pe hotărârea de deschidere a procedurii, spre a se face mențiune, conform art. 101 alin. (2) din Legea nr. 85/2014.

Creditorii cu sediul sau domiciliul în străinătate vor fi notificați prin reprezentanții din țară⁶.

Regula în materie de citare a părților precum și de comunicare a oricăror acte de procedură prin intermediul unei publicații numită Buletinul Procedurilor

⁵ C.A. Cluj, Secția a II-a Civilă, decizia nr. 169/A din 21.03.2017, publicată pe portal <http://www.rolii.ro/hotarari/58daa5a8e49009b86600003d>.

⁶ L.C. Gavrilesco, *Relevanța determinării domiciliului participanților la procedura insolvenței în vederea îndeplinirii formalităților de citare și de comunicare*, în *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXVII, nr. 2/2021, p. 98.

de Insolvență este instituită prin dispozițiile art. 42 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014. Comunicarea citațiilor, a convocărilor și notificărilor către participanții la proces, al căror sediu, domiciliu sau reședință se află în străinătate, este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă coroborate cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 1.346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență, cu modificările și completările ulterioare⁷, și ale Regulamentului (CE) nr. 1.393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extra-judiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1.348/2000 al Consiliului⁸, după caz. Prin excepție de la aceste dispoziții legale, comunicarea actelor de procedură anterioare deschiderii procedurii și notificarea deschiderii procedurii se vor realiza potrivit prevederilor Codului de procedură civilă.

Potrivit art. 99 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, notificarea deschiderii procedurii, se face în toate cazurile, după regulile Codului de procedură civilă, și totodată, se va publica într-un ziar de largă circulație și în BPI, pe cheltuiala averii debitorului.

Analiza conținutului prevederilor art. 99 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 relevă că hotărârea de deschidere a procedurii este adusă la cunoștința celor interesați printr-un sistem de publicitate generală, iar în ceea ce privește pe creditorii, se instituie o publicitate specială, în scopul înștiințării fiecărui creditor, de către practician, în legătură cu termenele de depunere a declarațiilor de creanță, de efectuare a verificării acestora, de definitivare a tabelului de creanțe, astfel cum au fost stabilite acestea prin hotărârea de deschidere a procedurii.

Potrivit dispozițiilor legale, art. 42 alin. (7) din Legea nr. 85/2014, trimiterea notificării constituie o atribuție a practicianului în insolvență desemnat în cauză prin hotărârea de deschidere a procedurii iar nu a judecătorului sindic, care, după ce pronunță hotărârea de deschidere a procedurii, dispune comunicarea acesteia către practicianul în insolvență desemnat în cauză și către părțile ce au stat în judecată în fața primei instanțe în acțiunea având ca obiect deschiderea procedurii insolvenței.

În literatura de specialitate⁹ s-a evidențiat că notificarea deschiderii procedurii apare ca “un veritabil plan de acțiune cu etape și termene clar stabilite de legiuitor și pe care creditorii trebuie să-l urmeze întocmai, să se conformeze cu strictețe celor impuse în conținutul lui, pentru că numai în acest mod se realizează cerința legii, respectiv satisfacerea intereselor creditorilor”.

⁷ Regulamentului (CE) nr. 1.346/2000 a fost reformat prin Regulamentul UE nr. 848/2015 al Parlamentului European și al Consiliului privind procedurile de insolvență (J.O. serie L nr. 141 din 05 iunie 2015).

⁸ Regulamentul (CE) nr. 1.393/2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială a fost publicat în J.O. serie L 324 din 10 decembrie 2007 și a intrat în vigoare începând cu data de 13 noiembrie 2008. A fost abrogat de art. 36 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2020/1784, care se va aplica de la 1 iulie 2022.

⁹ I. Adam, C.N. Savu, *Legea procedurii insolvenței. Comentarii și explicații*, Editura C. H. Beck, București, 2006, p. 422.

3. Declarația de creanță

3.1. Formularea și înregistrarea declarației de creanță

În mod asemănător procesului civil din dreptul comun, procedura insolvenței este guvernată de principiile specifice dreptului procesual civil clasic între care amintim principiul contradictorialității, principiul nemijlocirii, principiul disponibilității și a dreptului la apărare¹⁰, astfel încât creanța a cărei valorificare se urmărește în procedura insolvenței va fi solicitată în baza unei cereri motivate și înregistrate pe rolul tribunalului.

Astfel cum am menționat deja, în vederea dobândirii calității de creditor îndreptățit să participe la procedură, în sensul art. 5 pct. 19 din Legea nr. 85/2014, și, subsecvent, pentru a avea legitimarea valorificării creanțelor în cadrul procedurii, creditorii debitorului insolvent trebuie să formuleze și să depună la tribunal declarația de creanță însoțită de actele justificative ale acesteia.

Declarațiile de creanță sunt supuse procedurii de verificare, realizată de practicianul în insolvență desemnat în cauză prin hotărârea de deschidere a procedurii de insolvență, iar în urma acestei verificări ele vor putea fi admise, total sau parțial, și înscrise în tabelul preliminar al creanțelor sau vor fi respinse.

În scopul de a putea obține realizarea creanțelor în cadrul procedurii de insolvență, alin. (1) al art. 102 din Legea nr. 85/2014 prevede că toți creditorii debitorului ale căror creanțe sunt anterioare datei de deschidere a procedurii, cu excepția salariaților¹¹, vor trebui să depună cerere de admitere a creanțelor, prin registratura tribunalului, însoțite de actele doveditoare.

Observăm că legiuitorul instituie obligația depunerii cererii de admitere a creanțelor de către toți creditorii care dețin creanțe anterioare deschiderii procedurii.

De la această regulă legiuitorul a prevăzut și o excepție, care vizează pe creditorii ce sunt titularii creanțelor salariale, care nu trebuie să formuleze cerere de admitere a creanțelor, iar înregistrarea acestora în tabelul de creanțe asupra averii debitorului urmează a se face de către administratorul judiciar, din oficiu, în baza evidențelor contabile ale debitoarei.

În situația în care aceste evidențe nu se găsesc ori nu au fost ținute în mod corespunzător, în doctrină¹² s-a exprimat ideea că respectivele creanțe ale salariaților vor fi evaluate în baza oricăror mijloace de probă.

În cuprinsul art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, legiuitorul menționează expres ca fiind creanțe anterioare și creanțele bugetare stabilite printr-o

¹⁰ Pentru o prezentare detaliată a principiul contradictorialității cât și celui vizând dreptul la apărare, a se vedea, V. M. Ciobanu și M. Nicolae coordonatori, *Noul Cod de procedură civilă - Vol. I - art. 1-526*, Editura Universul Juridic, București, 2016, pp. 37-69; I. Leș, *Tratat de drept procesual civil, Vol. I, Principii și instituții generale. Judecata în fața primei instanțe*, Editura Universul Juridic, București, 2014, pp. 65-69.

¹¹ Pentru detalii privind creanțele salariale în cadrul procedurii, a se vedea, M. Comșa, *Creanțele salariale în procedura insolvenței angajatorului - Studiu de caz*, în *Revista Phoenix* nr. 69/2020, pp.16 și urm.

¹² St. D. Cârpenaru, M.A. Hotca, V. Nemeș, *Codul insolvenței comentat*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 284.

decizie de impunere întocmită ulterior deschiderii procedurii, dar care are ca obiect activitatea anterioară a debitorului.

Conform textului antecitat, creditorul bugetar are dreptul ca, în termen de 60 zile de la data publicării în BPI a notificării privind deschiderea procedurii, să efectueze inspecția fiscală pe baza analizei de risc, potrivit prevederilor Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

Creditorii bugetari vor înregistra cererea de admitere a creanței, în baza datelor relevate de propriile evidențe, în termenul indicat la art. 100 alin. (1) lit. b), urmând ca, în termen de 60 zile de la data publicării în BPI a notificării privind deschiderea procedurii, să înregistreze un supliment al cererii de admitere a creanței inițiale, dacă este cazul.

Pentru a beneficia de acest termen suplimentar de 60 zile, creditorul bugetar îi revine obligația de a demara o inspecție fiscală¹³ după data deschiderii procedurii, al cărei rezultat să constea în identificarea existenței unor creanțe noi, anterioare deschiderii procedurii.

Menționăm că, potrivit legii, creditorul bugetar are obligația de a formula declarația de creanță înlăuntrul termenul stabilit de judecătorul sindic prin sentința de deschidere a procedurii insolvenței, urmând ca declarația suplimentară de creanță să o depună în termenul de 60 zile, care curge de la momentul publicării în BPI a hotărârii având ca obiect deschiderea procedurii.

Referitor la termenul de depunere a declarației de creanță, respectiv a declarației suplimentare de creanță, în practica judiciară¹⁴ s-a reținut că: "(...) nu a fost depusă cererea de admitere a creanței în termenul legal prevăzut de art. 100 alin. (1) lit. b) din lege, ci, cu depășirea și a termenului de 60 de zile, acordat cu titlu suplimentar creditorilor bugetari, prin art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, pentru înregistrarea unui supliment la cererea inițială, deci nu pentru depunerea cererii propriu-zise de admitere a creanței.

Cât privește natura acestui termen de 60 de zile, fiind vorba despre o excepție de la regula generală a înregistrării declarațiilor de creanță de către creditori, aceasta este de strictă interpretare, astfel că vorbim de un termen imperativ și nu de recomandare.

În consecință, față de cele expuse, cu temei a reținut judecătorul sindic că cererea creditoarei de admitere a creanței bugetare, a fost tardiv formulată, fiind aplicabile dispozițiile art. 114 alin. (1) teza I din Legea nr. 85/2014, conform cărora titularul de creanțe anterioare deschiderii procedurii, care nu depune cererea de admitere a creanțelor până la expirarea termenului prevăzut la art. 100 alin. (1) lit. b), la care se face trimitere și în art. 102 alin. (1) din lege, va fi decăzut, cât privește creanțele respective, din dreptul de a fi înscris în tabelul creditorilor și nu va dobândi calitatea de creditor îndreptățit să participe la procedură."

¹³ Pentru mai multe detalii legate de procedura inspecției fiscale a se vedea I.M. Costea, *Controlul fiscal. Comentarii practice*, Editura Hamangiu, București, 2017, pp. 79-225.

¹⁴ C.A. Alba Iulia, Secția a II-a Civilă, decizia nr. 472 din 21.09.2016, publicată pe portalul <http://www.rolii.ro/hotarari/58950b9be490096c1a000dfa>.

În concluzie, cererea inițială depusă de creditorul bugetar prin care se solicită înscrierea la masa credală a creanței trebuie să cuprindă doar valoarea creanțelor deja născute, pentru care există decizii de impunere emise, urmând ca în suplimentul cererii să fie indicate acele creanțe bugetare care, potrivit raportului de inspecție fiscală, rezultă din activitatea anterioară deschiderii procedurii, dar pentru care nu au fost emise decizii de impunere.

În ceea ce privește locul unde trebuie depuse cererile de admitere a creanțelor, dispozițiile din legea insolvenței sunt neclare, motiv pentru care, în practica judiciară, au apărut divergențe de interpretare întrucât legea nu indică, în mod expres, locul unde trebuie depuse cererile de admitere a creanțelor de către creditorii cu creanțe anterioare datei de deschidere a procedurii, alții decât salariații, și nici atribuția administratorului judiciar/lichidatorului de a prelua și înregistra aceste cereri.

Singurele aspecte menționate în lege vizează doar limita de timp în care se depun declarațiile, precum și locul înregistrării acestora. Astfel, dispozițiile cuprinse în art. 102 alin. (1) teza I din Legea nr. 85/2014 stabilesc expres că administratorul judiciar este cel care înregistrează creanțele salariale, înregistrare pe care o face din oficiu în baza evidențelor contabile ale debitoarei. Aici vorbim de o situație de excepție reglementată expres de lege, care vizează exclusiv creanțele salariale.

Cu referire însă la ceilalți creditori, se poate observa că, în timp ce prima teză a art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 face trimitere la „depunerea” cererii de admitere a creanțelor în termenul fixat în hotărârea de deschidere a procedurii, teza a II-a a aceluiași text legal face referire/mențiune despre „înregistrarea” acestor cereri într-un registru păstrat la grefa tribunalului.

Această chestiune a fost tranșată de Înalta Curte¹⁵ care, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă, a stabilit că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 102 alin. (1) teza I și a II-a din Legea nr. 85/2014, cererile de admitere a creanțelor, formulate de creditorii cu creanțe anterioare datei de deschidere a procedurii, alții decât salariații, trebuie să fie depuse la tribunal, în termenul fixat prin hotărârea de deschidere a procedurii și înregistrate într-un registru care se va păstra la grefa tribunalului.

Înalta Curte a evidențiat în considerentele sale că, administratorul judiciar nu acționează ca un mandatar al creditorilor, ci este, alături de instanțele judecătorești, judecătorul-sindic și lichidatorul judiciar, un organ care aplică

¹⁵ ICCJ, decizia nr. 72 din 15 octombrie 2018, M. Of., nr. 85 din 4.02.2019. În considerentele deciziei s-a reținut că una dintre condițiile necesare pentru dobândirea calității de creditor îndreptățit să participe la procedura insolvenței, cu toate drepturile și obligațiile aferente, este înregistrarea unei cereri de admitere a creanțelor la grefa tribunalului. În mod similar, art. 102 alin. (9) din Legea nr. 85/2014 prevede că toate creanțele prezentate a fi admise și înregistrate la grefa tribunalului vor fi prezumate valabile și corecte dacă nu sunt contestate de către debitor, administratorul judiciar sau creditor. De la data înregistrării în registrul de creanțe, cererea dobândește dată certă, putându-se stabili dacă a fost depusă în termenul stabilit prin hotărârea de deschidere a procedurii, fără administrarea altor probe și fără concursul altor participanți la procedură.

procedura și care trebuie să asigure efectuarea cu celeritate a actelor și operațiunilor prevăzute de Legea nr. 85/2014.

Pe de altă parte, în cuprinsul art. 58 din Legea nr. 85/2014, care este sediul reglementării atunci când vorbim de principalele atribuții ale administratorului judiciar, nu se face nicio trimitere la primirea declarațiilor de creanță și înregistrarea acestora la tribunal, ca atribuție stabilită de legiuitor în sarcina practicianului în insolvență.

Pentru ipoteza depunerii cererii de admitere a creanțelor numai la administratorul judiciar, deși legea nu prevede în sarcina acestuia o obligație sub acest aspect, este posibil ca administratorul judiciar să înainteze cererea către tribunal pentru înregistrare în registrul de creanțe. În această situație particulară, pentru a fi considerată în termen, cererea de admitere a creanței trebuie înregistrată la tribunal în termenul fixat de judecătorul sindic prin hotărârea de deschidere a procedurii.

Concluzia care se desprinde este că, doar cererea de creanță depusă în termenul fixat prin hotărârea de deschidere a procedurii și înregistrată la grefa tribunalului, fie de către creditor, personal sau prin reprezentant, fie de către administratorul judiciar, prin registratură, prin poștă sau prin alt mijloc prevăzut de lege, are drept efect dobândirea calității de creditor îndreptățit să participe la procedură, desigur dacă sunt îndeplinite, subsecvent, și celelalte cerințe legale pentru înscriere pe tabelul preliminar.

În literatura de specialitate¹⁶, s-a exprimat ideea că, natura acestei cereri diferă în funcție de cele două faze distincte ale procedurii de verificare: o primă fază având caracter administrativ, derulată în cadrul procedurii, dar nu în instanță, în care declarațiile de creanță sunt verificate de practicianul în insolvență și admise, dacă nu sunt contestate de cineva sau în măsura în care apreciază astfel practicianul și o a doua fază, în fața tribunalului, prin judecătorul sindic, care începe îndată ce o creanță este contestată printr-o sesizare adresată acestuia.

În jurisprudență¹⁷ s-a reținut că dispozițiile Legii nr. 85/2014 referitoare la cererile introductive, deschiderea procedurii, depunerea opoziției împotriva deschiderii procedurii și înregistrarea declarațiilor de creanță, nu statornicesc o ordine imperativă în privința concomitenței sau succesiunii depunerii opoziției, și, respectiv, a declarației de creanță.

Se poate observa că, din punct de vedere legal, nu este reprezentată ipoteza creanței creditorului opozant, în situația depunerii opoziției împotriva cererii de deschidere a procedurii și a respingerii acesteia, de către judecătorul sindic.

În considerentele deciziei pronunțate, de instanța de control judiciar a reținut următoarele: "(...) creditorului opozant la deschiderea procedurii, nu-i poate fi răpit dreptul de a înregistra creanța sa în procedură, numai pentru

¹⁶ A. Avram, *Procedura insolvenței. Efectele deschiderii procedurii. Primele măsuri*, Editura Hamangiu, București, 2010, p. 197

¹⁷ Curtea de Apel Timișoara, Secția a II-a Civilă, decizia nr. 208/A din 29.03.2018, publicată pe portalul <http://www.rolii.ro/hotarari/5adfe726e490094c1f000047>.

simplul fapt că nu a îndeplinit, mai întâi, formalitatea cererii de înregistrare a creanței la administratorul judiciar și, în funcție de opțiune, exercitarea dreptului la opoziție.

Scopul legii insolvenței nu este acela de a îndepărta, în mod artificial, creditorii de la procedura insolvenței, cu atât mai puțin pe creditorii titulari ai opoziției. Dimpotrivă, creditorul opozant își afirmă dreptul său de creanță în cadrul opoziției, însă, spre deosebire de creditorii care nu au recurs la această cale de atac, se opune deschiderii procedurii insolvenței asupra debitorului pentru a valorifica recuperarea creanței în cadrul procedurii de drept comun, în condițiile afirmării caracterului solvent al debitorului. Judecătorul sindic stabilind că acest debitor este în insolvență potrivit legii speciale, în cadrul opoziției, nu restrânge dreptul creditorului opozant de a se înscrie în tabelul de creanțe al debitorului.

Din depunerea opoziției împotriva deschiderii procedurii și afirmarea creanței certe, lichide și exigibile împotriva debitorului, rezultă manifestarea de voință neîndoielnică, că oponentul își apropie calitatea de creditor al debitorului și că intenționează să-și recupereze creanța, chiar și în ipoteza respingerii opoziției sale”.

Redăm, sintetic, în cele ce urmează, circumstanțele particulare ale cauzei aflate în analiză, sens în care menționăm că opoziția a fost formulată de creditor la data de 21.07.2017 și a vizat încheierea civilă nr. 144/07.06.2017, pronunțată de tribunalul, prin care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței asupra debitorului.

Această opoziție a fost introdusă înainte de expirarea termenului stabilit de către judecătorul sindic în vederea depunerii declarațiilor de creanță, care era fixat pentru data de 24.07.2017.

Opoziția creditorului a fost respinsă, astfel că procedura insolvenței împotriva debitorului a rămas deschisă.

În cadrul opoziției, creditorul opozant a indicat că are față de debitor o creanță certă, lichidă și exigibilă, în sumă de 241.016,01 euro, rezultând din titlul executoriu reprezentat de sentința civilă nr. 342/25.04.2016, definitivă prin decizia civilă nr. 807/27.10.2016 pronunțată de curtea de apel.

În cadrul aceleiași opoziții, creditorul opozant a formulat și o notă subsidiară, prin care a cerut judecătorului sindic să ia în considerare, pentru eventualul caz al respingerii opoziției, solicitarea sa de înscriere la masa credală cu creanța mai sus arătată.

După pronunțarea hotărârii de respingere a opoziției, creditorul a constatat că - declarația sa de înscriere la masa credală cu această creanță - nu a făcut obiectul înregistrării la administratorul judiciar, motiv pentru care, în prezenta cauză, a solicitat repunerea în termenul de înregistrare a creanței și, subsecvent, admiterea acesteia.

Pornind de la această situație factuală, instanța de apel a subliniat următoarele: “problema de drept la care a recurs apelantul administrator judiciar, în sensul că cererea de opoziție nu este echivalentă unei cereri de înregistrare a creanței, nu este o problemă cu caracter juridic ci una de fapt, deoarece nu se

poate pune semnul echivalenței între două cereri care au o natură juridică diferită: cererea de înregistrare a creanței semnificând valorificarea dreptului de participare la procedură în condiții colective și concursuale în vederea recuperării creanței; iar cererea de opoziție semnificând împotrivirea creditorului la deschiderea procedurii insolvenței pentru valorificarea dreptului de recuperare a creanței într-un alt cadru procedural decât cel al insolvenței”.

A mai notat curtea de apel că: “ în ceea ce privește semnul echipolenței, de data aceasta, este manifestarea fără echivoc a creditorului de a se afirma ca și titular al unui drept de creanță pe care dorește să și-l valorifice, însă, prin evitarea deschiderii procedurii insolvenței, dar tot prin indicarea unei creanțe certe, lichide și exigibile împotriva debitorului.

În condițiile respingerii opoziției la deschiderea procedurii insolvenței, dreptul de creanță și obiectul acesteia, rămâne câștigat procedurii insolvenței, urmând ca administratorul judiciar să supună, potrivit legii, propriilor verificări, creanța astfel declarată”.

3.2. Termenul pentru formularea declarației de creanță

Data până la care creditorii pot depune declarațiile de creanță constituie termenul legal limită pentru înregistrarea acestor cereri, el apărând indicat de judecătorul sindic în dispozitivul hotărârii de deschidere a procedurii insolvenței.

În funcție de circumstanțele cauzei și pentru motive temeinice, legea conferă judecătorul-sindic posibilitatea de a prelungi termenele de înregistrare a cererilor de admitere a creanțelor, a termenului de verificare a creanțelor, de întocmire, afișare și comunicare a tabelului preliminar de creanțe și a termenului de definitivare a tabelului de creanțe, cu maxim 30 de zile.

În doctrină¹⁸ s-au oferit câteva exemple de motive temeinice în care s-ar putea dispune majorarea termenelor: complexitatea procedurii în ansamblu, datorată obiectului de activitate al debitorului, numărul mare de creditori cu sedii răspândite teritorial pe o arie întinsă, durata evaluării bunurilor care se finalizează cu întocmirea raportului de evaluare, înscris ce trebuie depus împreună cu tabelul definitiv de creanțe.

Menționăm că, termenul limită până la care se pot depune declarațiile de creanță a fost menționat expres și în cuprinsul notificării expediate de administratorul judiciar, sens în care facem trimitere la dispozițiile art. 100 din Legea nr. 85/2014 care prevăd comunicarea notificării către fiecare creditor, individual, cu cel puțin 10 zile înainte împlinirii termenului-limită pentru înregistrarea cererilor de admitere a creanțelor cât și conținutul notificării, care cuprinde: “ (...) termenul limită pentru înregistrarea declarației de creanță de maximum 45 de zile de la deschiderea procedurii și cerințele pentru ca creanța înregistrată să fie considerată valabilă.”

¹⁸ D.D. Moțiu, F. Moțiu, C.A. Susanu și F.I. Moțu, în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și M. Sărăcuț (coordonatori), *op. cit.*, p. 482.

Natura termenului de înregistrare a creanței, prelungit sau nu în condițiile art. 100 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, este aceea de termen de decădere și, ca urmare, nu se pune problema întreruperii sau suspendării acestui termen.

Sanctiunea decăderii este expres prevăzută în art. 114 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, care stabilește că, titularii de creanțe anterioare deschiderii procedurii care nu depun cererea de admitere a creanței în termenul prevăzut de art. 100 alin. (1) lit. b), sunt decăzuți din dreptul de a fi înscriși în tabelul creditorilor și nu dobândesc calitatea de creditor îndreptățit să participe la procedura insolvenței deschisă împotriva debitorului lor.

Decăderea prevăzută de art. 114 din lege are natura unei decăderi de drept procesual civil. Chiar dacă legea dă dreptul judecătorului-sindic să îl prelungească, termenul prevăzut de art. 100 alin. (1) lit. b) reprezintă un termen procedural legal imperativ, ce se consideră ca fiind prezumat sub sanctiunea decăderii survenită în cazul nerespectării lui, excepțiile trebuind să fie prevăzute expres.

Decăderea din drepturile prevăzute de art. 114 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 va putea fi invocată oricând, pe parcursul procedurii, de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau pe cale de excepție.

În literatura de specialitate¹⁹ s-a menționat că decăderea poate fi invocată de către debitor și orice creditor interesat numai în cadrul unei contestații la tabelul preliminar atunci când practicianul în insolvență a înscris creanța respectivă.

Pentru ipoteza în care procedura de notificare s-a efectuat cu încălcarea art. 42 din lege, adică nu s-a realizat conform Codului de procedură civilă, nu intervine sanctiunea decăderii din drepturile respective.

În consecință, acel creditor care nu a avut cunoștință despre faptul deschiderii procedurii, întrucât nu a fost notificat potrivit legii, poate solicita înscrierea creanței sale în tabelul creanțelor, demersul acestuia putând fi admis doar dacă procedura insolvenței se află încă în derulare.

Art. 42 alin. (3) teza a - II - a din Legea nr. 85/2014 prevede că, în cazul în care creditorii nu au fostificați potrivit prevederilor art. 99 alin. (3), pot depune declarație de creanță și, dacă creanța va fi considerată valabilă, acești creditorii vor prelua procedura din stadiul în care se află la momentul înscrierii lor la masa credală, cu toate efectele ce decurg din aceasta.

În legătură cu acest aspect facem trimitere la o decizie de speță, unde curtea de apel²⁰, investită fiind cu examinarea apelului declarat de creditoare împotriva hotărârii prin care acesteia i s-a respins cererea de înscriere la masa credală a reținut, referitor la modalitatea în care s-a efectuat notificarea apelantei creditoare, că aceasta nu respectă exigențele în materie, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 99 din Legea nr. 85/2014.

¹⁹ R. N. Țândăreanu, *Codul insolvenței comentat Vol. I – art. 1-182*, Editura Universul Juridic, București, 2017, p. 416.

²⁰ Curtea de Apel Iași – Secția civilă, decizia nr. 241 din 15 mai 2019, în C.A. Susanu, *Declarația de creanță. Creditor îndreptățit să participe la procedură. Delimitări teoretice și aspecte practice*, în R.R.D.J. nr. 03/2020, p. 479.

În considerentele deciziei s-a evidențiat că: “În dezacord cu cele reținute de judecătorul sindic - care din împrejurarea că petenta A.J.F.P. Vaslui nu a fost notificată în mod individual despre deschiderea procedurii, însă a fost notificată D.G.R.F.P Iași, în subordinea căreia se află petenta, a tras concluzia corectei notificări a apelantei - instanța de apel notează că art. 99 din Legea nr. 85/2014 este redactat în termeni imperativi, care presupun notificarea fiecăruia dintre creditorii, neputându-se considera că în ceea ce privește creditoarea A.J.F.P. Vaslui ar opera echipolența.

În context, este anodină prezența în tabelul creditorilor a DGRFP Iași, reținută de tribunal.

În consecință, în cauza dedusă judecării, Curtea constată că apelanta creditoare nu a fost notificată, în accepțiunea art. 42 din legea insolvenței, despre deschiderea procedurii insolvenței debitoarei, astfel că nu a avut cunoștință de procedura derulată în legătură cu debitoarea sa din motive ce nu îi sunt imputabile.

Pentru toate aceste considerente, Curtea apreciază că în mod neîntemeiat a procedat judecătorul sindic, dispunând respingerea cererii formulată de A.J.F.P. Vaslui în contradictoriu cu debitoarea, prin administrator judiciar, în condițiile în care acest creditor al debitorului nu a fost notificat corespunzător exigențelor legale.

Curtea constată că, în ceea ce privește creanța creditoarei A.J.F.P. Vaslui, se aplică dispozițiile art. 42 al. (3) din Legea nr. 85/2014 „ (...) Creditorii care nu au fostificați potrivit prevederilor art. 99 alin. (3), sunt considerați de drept în termenul de depunere a cererilor de admitere a creanțelor (...)”

Cum apelanta din cauză este considerată de drept în termenul de depunere a cererii de admitere a creanței, s-a constatat că nu sunt aplicabile nici dispozițiile referitoare la termenul limită de înregistrare a declarațiilor de creanță, din moment ce nu sunt îndeplinite condițiile premisă pentru incidența instituției repunerii în termen, respectiv existența unui termen procedural imperativ și nerespectarea acestui termen, astfel cum în mod eronat a reținut judecătorul sindic în considerentele hotărârii apelate.

S-a reținut că nu este necesar ca instanța de judecată să fi fost investită cu o solicitare expresă a apelantei creditoare referitoare la repunerea sa în termenul de declarare a creanței, din moment ce, în ipoteza vizată de dispozițiile legale anterioare, repunerea se realizează în virtutea legii.”

Tot în practica judiciară²¹ s-a notat că, “din interpretarea art. 42 alin. (3) teza a II-a din Legea nr. 85/2014 rezultă extrem de clar faptul că orice creditor care nu a fost notificat potrivit prevederilor art. 99 alin. (3) este considerat de drept în termenul de depunere a cererii de admitere a creanței, prin depunerea unei cereri de admitere la masa credală.

În aceste condiții, dacă un creditor nu a fost notificat conform art. 99 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, este repus de drept în termenul de depunere a cererii de

²¹ Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, decizia civilă nr. 1538 din 28.06.2018, publicată pe portalul <http://www.rolii.ro/hotarari/5b731ef9e4900928020000d7>.

admitere a creanței prin simpla formulare a acesteia, neavând nicio relevanță dacă acest creditor a cunoscut efectiv sau ar fi putut afla, din alte surse, că a fost deschisă procedura insolvenței împotriva societății debitoare și care este termenul limită pentru depunerea cererii de admitere a creanței.

Ca atare, invocarea de către un creditor a unui drept prevăzut de art. 42 alin. (3) teza a II- a din Legea nr. 85/2014, cu respectarea condițiilor stabilite de lege, nu poate fi calificată ca un abuz de drept.”

Considerăm că soluția la care s-a oprit legiuitorului în actuala reglementare a Legii nr. 85/2014, este net superioară celei oferite de art. 7 alin. (3) teza finală din Legea nr. 85/2006, care asimila publicarea notificării colective în BPI cu notificarea tuturor creditorilor neidentificați în listă, textul stabilind că notificarea individuală va fi considerată îndeplinită dacă s-a efectuat publicarea notificării colective în BPI.

În jurisprudența²² conturată în interpretarea art. 7 alin. (3) teza finală din Legea nr. 85/2006, se argumenta că dispozițiile art. 61 din legea în materie, obligă administratorul sau lichidatorul judiciar ca, în urma deschiderii procedurii, să trimită o notificare *tuturor creditorilor menționați* în lista depusă de debitor în conformitate cu art. 28 alin. (1) litera c) ori după caz în condițiile art. 32 alin. (2).

S-a notat în decizia enunțată că: “(...) textul legal impune practicianului obligația de a trimite notificări numai către creditorii menționați în lista depusă de către debitor, fiind irelevant dacă din contabilitatea debitoarei ar fi rezultat sau nu presupusa calitate de creditor sau că debitoarea ar fi omis în mod deliberat să menționeze anumiți creditori.

În concret, debitoarea, prin reprezentanții săi legali, a avut o conduită activă și a predat documentația contabilă așa încât nu se poate imputa practicianului o îndeplinire defectuoasă a mandatului legal, atât timp cât contestatoarele nu figura pe respectiva listă și calitatea sa nu rezulta nici din balanța contabilă.

Lucrările cauzei confirmă că notificarea deschiderii procedurii a fost realizată individual, cu confirmare de primire, doar către instituțiile bugetare, notificare dublată prin intermediul ziarului „x.” din data de 06.05.2011 și prin Buletinul procedurilor de Insolvență nr. xxxx din data de 10.05.2011, cele din urmă fiind opozabile creditorilor neidentificați.”

În actuala reglementare, creditorul notificat cu nerespectarea dispozițiilor art. 99 alin. (3) are posibilitatea de a formula cererea de creanță după împlinirea termenului stabilit de judecătorul-sindic pentru înregistrarea acestei cereri.

Menționăm că, legiuitorul instituie, în cuprinsul art. 99 din Legea nr. 85/2014, obligația practicianului în insolvență desemnat să gestioneze procedura insolvenței debitorului de a trimite, în urma deschiderii procedurii, o notificare individuală tuturor creditorilor menționați în lista depusă de debitor în conformitate cu art. 67 alin. (1) lit. c) ori, după caz, în condițiile art. 74, debitorului și oficiului registrului comerțului sau, după caz, registrului societăților agricole ori

²² Curtea de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 10 din 06.01.2014, publicată pe portalul <http://www.rolii.ro/hotarari/589a2272e49009103c00102b>.

altor registre unde debitorul este înmatriculat/înregistrat, pentru efectuarea mențiunii.

Legiferând obligația notificării creditorilor cunoscuți conform regulilor menționate în Codul de procedură civilă, legiuitorul a urmărit să asigure o informare reală și efectivă a acestora în legătură cu situația deschiderii procedurii debitorului.

În practica judiciară²³ au fost sancționate consecințele nerespectării acestor prevederi legale, care impun realizarea unei informări reale și efective, de către instanța de apel investită să soluționeze calea de atac promovată de creditorul ce era succesori în drepturi al unui alt creditor inițial (instituție publică care nu se mai afla în ființă la data deschiderii procedurii întrucât fusese supusă unor proceduri de reorganizare succesivă) împotriva sentinței prin care judecătorul sindic a dispus închiderea procedurii, reținând incidența dispozițiilor art. 177 din Legea nr. 85/2014 care prevăd că: „în cazul procedurii deschise în urma formulării cererii introductive de către debitor în condițiile art. 71, dacă judecătorul sindic constată că la expirarea termenului pentru înregistrarea cererilor de admitere a creanțelor, nu s-a depus nicio cerere va pronunța o sentință de închidere a procedurii.”

Facem trimitere la considerentele relevante ale deciziei enunțate unde curtea a constatat că: „notificarea trimisă prin scrisoare recomandată la data de 12.09.2017 a fost expediată către M.E.C.R.M.A, persoană juridică ce nu mai exista încă din data de 4 ianuarie 2017, astfel cum rezultă din înscrisurile depuse de apelantă vizând reorganizarea sa”. Este de observat că această notificare a fost primită de M.E., conform ștampilei aplicate de acest minister pe avizul de recepție depus la dosarul cauzei.

Din cele expuse anterior rezultă cu evidență că, notificarea nu a fost adresată apelantului M.M.A.C.A. care este succesori în drepturi al M.E.C.R.M.A și care, la rândul său, este succesori în drepturi al M.E.C.T. și nici nu a fost primită de acesta.

Simpla împrejurare că notificarea a fost trimisă la adresa din București unde are sediul indicat și apelanta, astfel cum rezultă din cererea de apel, nu este de natură a complini neajunsurile procedurii de notificare. (...) instanța de control judiciar observă că, referitor la apelantul M.M.A.C.A. nu a existat propriu-zis o procedură de notificare privind deschiderea procedurii insolvenței prevăzute de art. 99 din Legea nr. 85/2014, care să fi fost realizată de către lichidatorul judiciar.”

Constatând că apelantul nu a avut cunoștința de procedura derulată în legătură cu debitorul său din motive ce nu îi sunt imputabile, instanța de apel a apreciat că în mod neîntemeiat a procedat judecătorul sindic, dispunând închiderea procedurii, în condițiile în care unicul creditor al debitoarei nu a fost notificat cu respectarea exigențelor legale în materie.

²³ Curtea de Apel Iași – Secția civilă, decizia nr. 758/2018 din 17 octombrie 2018, publicată în extenso, cu un comentariu realizat de C.A. Susanu în articolul, *Notificarea privind deschiderea procedurii insolvenței. Declarația de creanță. Aspecte teoretice și practice*, în *Revista Phoenix* nr. 70/2019, pp.10-17.

4. Verificarea și înregistrarea creanțelor – atribuție a practicianului în insolvență

Legiuitorul prevede expres că, toate creanțele născute anterior deschiderii procedurii insolvenței, cu excepția creanțelor constatate prin hotărâri judecătorești executorii, precum și prin hotărâri arbitrale executorii, vor fi supuse procedurii de verificare prevăzute de lege în competența administratorului/lichidatorului judiciar.

O primă excepție de la regula verificării obligatorii a creanțelor este cea menționată în cuprinsul art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 și vizează creanțele constatate prin hotărâri judecătorești executorii, precum și prin hotărâri arbitrale executorii.

În acord cu opinia exprimată în doctrină²⁴, susținem că, deși art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, face trimitere exclusiv la creanțele constatate prin hotărâri judecătorești executorii, precum și prin hotărâri arbitrale executorii, același text se aplică și în cazul creanțelor constatate prin alte titluri executorii cum sunt actele autentice încheiate de notarul public, cambia, biletul la ordin, cecul, actele izvorâte din contractele de asistență juridică ale avocaților.

Menționăm că, verificarea nu este posibilă, atunci când vorbim de creanțe constatate prin hotărâri judecătorești, deoarece se opune principiului autorității lucrului judecat. Cu toate acestea, administratorul judiciar poate opune stingerea creanței prin plată, compensare sau prescripție.

Tot în cuprinsul art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 se menționează că, în cazul în care aceste hotărâri judecătorești sau arbitrale sunt anulate, casate sau modificate în căile de atac, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar va reface tabelul de creanțe în mod corespunzător. În cazul în care instanța de judecată, anulând sau casând hotărârea, nu dezleagă și fondul dedus judecății, administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar va proceda la verificarea acelei creanțe, notificând creditorii în cazul neînscrierii totale sau parțiale a creanței, potrivit prevederilor art. 110 alin. (4). În acest din urmă caz, împotriva măsurii înscrierii parțiale sau neînscrierii în tabel a respectivei creanțe, creditorii pot formula contestație în condițiile art. 59 alin. (5).

Cea de-a doua excepție de la regula verificării obligatorii a creanțelor apare menționată în cuprinsul art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 și vizează creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legi speciale.

În practica judiciară s-a pus problema limitelor în care intervine această exceptare de la verificare, respectiv dacă ea presupune lipsa oricărei verificări/analize din partea administratorului judiciar sau dacă excepția vizează doar analizarea fondului dreptului de creanță.

Din perspectiva modalității de exercitare a atribuției administratorului/lichidatorului judiciar de verificare a creanțelor bugetare solicitate a fi

²⁴ D.D. Moțiu, F. Moțiu, C.A. Susanu și F.I. Moțu, în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și M. Sărăcuț (coordonatori), *op. cit.*, p. 491.

înscrise la masa credală și a limitelor în care această verificare poate opera, facem trimitere la două decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cadrul mecanismului de unificare a practicii judiciare instituit prin dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

*Printr-o primă decizie pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție*²⁵ s-a decis, în interpretarea dispozițiilor art. 105 alin. (1) și (2) și art. 106 din Legea nr. 85/2014, că administratorul/lichidatorul judiciar nu are atribuția de a verifica pe fond creanțele bugetare constatate prin titluri executorii, contestate în termenul legal în fața instanței specializate.

Apreciem drept relevante următoarele considerentele reținute de Înalta Curte: „ (...) Administratorul/Lichidatorul judiciar nu poate, pe fond, să analizeze creanța nici în situația în care aceasta a fost contestată, întrucât legiuitorul a prevăzut o cale specială de contestare, respectiv Legea contenciosului administrativ, iar o interpretare contrară ar contraveni principiului constituțional privind unicitatea căilor de atac.

Dispozițiile art. 105 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, ca, de altfel, și dispozițiile art. 66 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, stabilesc regula verificării tuturor creanțelor ce fac obiectul unei cereri de înscriere în tabelul de creanță, de către practicianul în insolvență, iar dispozițiile art. 105 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, la fel ca și art. 66 alin. (2) din Legea nr. 85/2006, stabilesc excepția de la procedura verificării pentru creanțele izvorâte din titlurile executorii necontestate în termenele prevăzute de legi speciale, în speță fiind vorba despre deciziile de impunere ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

În ipoteza în care creanța bugetară rezultând dintr-un titlu executoriu a fost contestată în termenele speciale în fața instanței de contencios administrativ, așadar, debitoarea a ales calea contestației administrative prevăzute de art. 205-218 din Codul de procedură fiscală, cum este cazul în speță, administratorul judiciar/lichidatorul nu este competent să analizeze pe fond creanța bugetară, întrucât actele administrative ce o stabilesc – decizia de impunere și raportul de inspecție fiscală – au fost contestate în termen în fața instanței judecătorești competente. În caz contrar, ar fi încălcată competența unei instanțe judecătorești specializate de către administratorul/lichidatorul judiciar, ceea ce ar afecta garanția constituțională prevăzută de art. 126 alin. (6) din Constituția României.

Rațiunea excluderii creanțelor bugetare de la procedura de verificare de către administratorul/lichidatorul judiciar rezultă din reglementarea expresă și obligatorie a acțiunii în contencios administrativ fiscal, prin art. 126 alin. (6) din Constituția României, potrivit căruia controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar și, respectiv, a procedurii reglementate de art. 208 din Codul de procedură fiscală.

²⁵ ICCJ, HP - decizia nr. 11 din 18 aprilie 2016, M. Of. nr. 436 din 10.06.2016.

Administratorul/lichidatorul judiciar nu poate infirma acte emise în regim de putere publică, ci doar poate analiza creanța formal, respectiv dacă este plătită parțial sau total, dacă este prescrisă și dacă este contestată, cu menționarea acestui aspect, potrivit art. 58 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 85/2014.

O creanță bugetară rezultând dintr-un titlu executoriu contestat în condițiile legii speciale va fi supusă procedurii de verificare prevăzute de art. 111 alin. (6) din Legea nr. 85/2014, dar această verificare este limitată, deoarece existența dreptului de creanță va fi stabilită în procedura contenciosului fiscal.

Verificarea legalității unei creanțe fiscale cuprinse într-un titlu executoriu nu poate fi efectuată decât în condițiile reglementate de legislația specială, respectiv Codul de procedură fiscală, iar nu în cadrul procedurii insolvenței, supusă unei alte reglementări legale speciale.

Prin urmare, controlul de legalitate/de temeinicie a titlurilor executorii din care izvorăsc creanțe bugetare, pentru care se solicită înscrierea în tabelul de creanță, în ipoteza în care aceste titluri au fost contestate în fața instanței judecătorești în termenele speciale prevăzute de legea specială, revine exclusiv instanței specializate de control administrativ și fiscal, o atare verificare pe fond neputând fi făcută de practicianul în insolvență. În schimb, administratorul/lichidatorul judiciar este obligat, conform atribuțiilor sale legale, să verifice sub aspect formal creanța bugetară ce se solicită a se înscrie în tabelul de creanțe.

Astfel, administratorul/lichidatorul judiciar este obligat să analizeze aspecte ce țin de stingerea parțială sau totală a creanței ori intervenirea prescripției extinctive, precum și caracterul contestat al creanței și să menționeze acest aspect în ce privește creanța respectivă, conform art. 111 alin. (6) din Legea nr. 85/2014.”

În aplicarea soluției pronunțată de Înalta Curte în recurs în interesul legii nr. 11/2016 în practica judiciară²⁶ s-a notat că: “(...) nu pot fi primite susținerile apelantului care indică de ce respectivele creanțe fiscale, constatate prin titluri executorii nu ar, în fapt, datorate de către debitoare și nici criticile acestuia referitoare la modul de efectuare a inspecției fiscale, din moment ce intimata creditoare AJFP s-a înscris provizoriu la masa credală a debitoarei și, ulterior, în temeiul dispozițiilor art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 și-a suplimentat declarația de creanță prin cererile nr. xxxx/12.03.2018, nr. zzzz/14.03.2018 și yyyy/15.03.2018.

Sumele cu care această creditoare și-a suplimentat declarația de creanță sunt cuprinse în decizia de impunere nr. aa/28.02.2019 și în raportul de inspecție fiscală nr. bb/28.02.2016, decizia de impunere nr. cc/09.03.2018 și raportul de inspecție fiscală nr. dd/09.03.2018.

Aceste acte fiscale au fost contestate de apelantul din prezenta cauză în dosarul nr. xxxxx, dar prin sentința civilă nr. 1491/28.11.2018, împotriva căreia s-a promovat acest apel, judecătorul sindic a respins ca prematură cererea, sens în care a reținut incidența art. 105 alin. (2) din legea nr. 85/2016, nu sunt supuse

²⁶ Curtea de Apel Brașov - Secția civilă, decizia civilă nr. 631 din 15.05.2019, publicată pe portal rolul: <http://www.rolul.ro/hotarari/5cdf6521e49009a814000038>.

procedurii de verificare a creanțelor prevăzute de art. 105 alin. (1) din lege, creanțele bugetare rezultând dintr-un titlu executoriu necontestat în termenele prevăzute de legile speciale. Aceste dispoziții exclud posibilitatea verificării creanțelor bugetare, inclusiv fiscale, de către practicianul în insolvență sau de către judecătorul sindic.”

*Printr-o a doua hotărâre pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție*²⁷ s-a decis că, administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, după caz, poate analiza întinderea creanței constatate printr-un titlu de creanță contestat în condițiile și procedura prevăzută de lege, verificând dacă respectiva creanță include creanțe bugetare născute anterior momentului deschiderii procedurii de insolvență sau ulterior, această activitate nefiind suprapusă controlului de legalitate al instanței de contencios administrativ și fiscal, chiar dacă, în final, este posibil ca întinderea creanței bugetare, înscrisă într-un titlu de creanță contestat, să fie modificată.

Facem trimitere la considerentele relevante reținute de Înalta Curte: “(...) aspecte care țin de stingerea parțială sau totală a creanței ori de intervenirea prescripției extinctive, caracterul contestat al creanței ori tardivitatea depunerii acesteia se înscriu în sfera atribuțiilor de verificare pe care le realizează practicianul în insolvență. Acesta are obligația de a efectua o cercetare amănunțită a fiecărei cereri de admitere, în vederea stabilirii legitimității, valorii exacte și priorității fiecărei creanțe în parte, potrivit dispozițiilor art. 106 alin. (1) din Legea nr. 85/2014. De precizat că, în îndeplinirea atribuției vizând stabilirea legitimității creanței, administratorul/lichidatorul judiciar nu se pronunță asupra valabilității documentelor în baza cărora creditorul solicită înscrierea acesteia, întrucât, așa cum s-a precizat anterior, aceasta ar reprezenta o examinare pe fond și o substituie în atribuțiile puterii judecătorești. Sub acest aspect, administratorul judiciar sau lichidatorul, după caz, verifică doar existența și îndeplinirea cerințelor minimale pentru ca actul exhibit să constituie fundament al cererii de creanță.

Prin urmare, în lipsa unei enumerări exhaustive a competențelor ce intră în sfera verificărilor pe care le realizează administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, după caz, în privința creanțelor bugetare constatate prin titluri executorii, contestate sau necontestate în termenele prevăzute de legi speciale, acesta poate și este obligat să examineze creanțele sub toate aspectele care nu vizează legalitatea măsurii²⁸ de impunere fiscală, care intră în competența exclusivă a instanțelor de contencios administrativ și fiscal.

De aceea, sub aspectul întinderii creanței bugetare, pentru a se stabili dacă este anterioară sau ulterioară deschiderii procedurii de insolvență a debitoarei, o astfel de verificare poate fi efectuată de practicianul în insolvență.”

Menționăm că, prin înserarea alin. (9) al art. 102 din Legea nr. 85/2014, legiuitorul instituie prezumția de valabilitate și corectitudine a tuturor creanțele

²⁷ ICCJ, HP - decizia nr. 53 din 18 iunie 2018, M. Of. nr. 930 din 5.11.2018.

²⁸ Pentru mai multe detalii legate de contenciosul raporturilor de drept fiscal a se vedea I.M. Costea, *Contenciosul financiar și fiscal. Note de curs*, Editura Hamangiu, București, 2022, pp. 157-253.

prezentate a fi admise și înregistrate la greșa tribunalului dacă nu sunt contestate de către debitor, administratorul judiciar sau creditorii, reluând prezumția consacrată și în reglementarea Legea nr. 85/2006 prin dispozițiile art. 66 alin. (3).

5. Întocmirea și înregistrarea tabelului preliminar

Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar va întocmi și înregistra la tribunal tabelul preliminar al creanțelor²⁹ după ce acesta finalizează operațiunea de verificare a tuturor creanțelor depuse la dosar până la momentul expirării termenului limită pentru înregistrarea cererilor.

Potrivit doctrinei³⁰, termenul de “*verificare*” inserat în dispozițiile art. 110 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 nu are semnificația verificării la care face referire art. 105 din același act normativ, ci are un conținut mai larg, în sensul de analiză a tuturor creanțelor care sunt înregistrate asupra averii debitorului.

Odată cu publicarea tabelului în BPI, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar va trimite de îndată notificări creditorilor, ale căror creanțe sau drepturi de preferință au fost trecute parțial în tabelul preliminar de creanțe sau înlăturate, precizând totodată și motivele pentru care a procedat astfel.

În cazul creanțelor care au fost admise potrivit solicitărilor, comunicarea va fi făcută prin afișare la tribunal, iar în cazul creditorilor ale căror creanțe au fost admise numai în parte sau chiar înlăturate, notificarea se face la adresa creditorului și va cuprinde obligatoriu motivele ce au determinat admiterea parțială sau îndepărtarea creanței respective.

Notificarea creditorilor trebuie făcută pentru ca aceștia să cunoască motivele care au determinat fie admiterea numai în parte a creanței lor, fie înlăturarea acestora de la masa credală, pentru a putea contesta tabelul preliminar și a-și formula apărările necesare.

Chestiunea notificării creditorilor ale căror creanțe au fost admise numai în parte sau au fost înlăturate de la masa credală, este una controversată, unii doctrinari³¹ apreciind că notificarea creditorilor trebuie să fie una colectivă, realizată prin publicare în BPI, în timp ce alți autori³² susțin că aceasta trebuie făcută potrivit Codului de procedură civilă, scopul fiind ca aceștia să cunoască motivele care au determinat fie admiterea numai în parte a creanței lor, fie înlăturarea

²⁹ Tabelul preliminar de creanțe cuprinde toate creanțele scadente sau nescadente, sub condiție sau în litigiu, născute înainte de data deschiderii procedurii, acceptate de către administratorul judiciar în urma verificării acestora. În tabel vor fi menționate atât suma solicitată de către creditor, cât și suma acceptată și rangul de prioritate, iar în situația creditorului aflat în procedura insolvenței se va arăta și administratorul judiciar/lichidatorul judiciar desemnat. În cazul procedurii simplificate, în acest tabel se vor înregistra și creanțele născute după deschiderea procedurii și până la momentul intrării în faliment. (conform definiției din art. 5 pct. 69 din Legea nr. 85/2014).

³⁰ N. Țândăreanu, *op. cit.*, p. 402.

³¹ D.D. Moțiu, F. Moțiu, C.A. Susanu și F.I. Moțu, în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și M. Sărăcuț (coordonatori), *op. cit.*, p. 497; N. Țândăreanu, *op. cit.*, p. 404.

³² A.Ș. Rățoi în colectivul Ghe. Piperea Coordonator, autori A.Ș. Rățoi, I. Sorescu, A.P. Dimitriu, C. Antonache, R. Dan, L. Hagi, *Codul insolvenței, Art. 1-203. Note. Corelații. Explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2017, pp. 597-598.

acesteia de la masa credală, pentru a putea contesta tabelul preliminar și a-și formula apărările necesare.

Tabelul preliminar de creanțe va fi, totodată, publicat în BPI. După publicare, creditorii înscriși în tabelul preliminar de creanțe pot participa la adunările creditorilor.

Referitor la tabele de creanță care pot fi întocmite în procedura insolvenței, Legea nr. 85/2014 menționează, prin reguli stricte, succesiunea în care se întocmesc tabele de creanțe, stabilind că acestea pot fi tabele preliminare de creanțe ori tabele preliminare suplimentare și tabele definitive, respectiv tabele definitive consolidate.

De asemenea, legiuitorul a prevăzut expres și posibilitățile de contestare ale acestor tabele, dar și motivele cât și termenele de contestare.

6. Concluzii

Legea nr. 85/2014 instituie o procedură concursuală și colectivă al cărei principal scop este cel al realizării îndestulării creditorilor care dețin creanțe anterioare deschiderii procedurii asupra averii debitorului.

Ulterior pronunțării hotărârii prin care judecătorul sindic a dispus deschiderea procedurii insolvenței sunt notificați toți creditorii debitorului care vor decide dacă aleg sau nu să îndeplinească formalitățile necesare în vederea înscrierii la masa credală și a dobândirii calității de creditor participant la procedură.

Este necesar ca cererea de declarare a creanței să fie depusă în termenul fixat prin hotărârea de deschidere a procedurii și înregistrată la greua tribunalului, fie de către creditor, personal sau prin reprezentant, fie de către administratorul judiciar, prin registratură, prin poștă sau prin alt mijloc prevăzut de lege.

Dacă cererea este depusă în termen și sunt îndeplinite și celelalte cerințe legale referitoare la probatoriile ce trebuie să însoțească o astfel de cerere, această urmează a fi admisă și creditorul va fi înscris pe tabelul preliminar, acesta dobândind calitatea de creditor îndreptățit să participe la procedură.

Creditorii înscriși în tabelul preliminar de creanțe formează masa credală pasivă a debitorului și beneficiază de toate drepturile recunoscute în procedura insolvenței, respectiv participă la adunările creditorilor, participă la distribuire de fonduri.

Referitor la noțiunea de avere a debitorului, menționăm că aceasta include totalitatea bunurilor și drepturilor ce există în patrimoniul³³ acestuia la data deschiderii procedurii, inclusiv cele dobândite în cursul procedurii insolvenței, care pot face obiectul executării silite, în condițiile reglementate de Codul de procedură civilă, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 5 pct. 5 ale Legii nr. 85/2014.

³³ Pentru mai multe detalii vizând noțiunea de patrimoniu a se vedea O.A. Urda, *Drept comercial român*, ed. a III-a, rev. și ad., Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 40.

Referințe

- Adam I., Savu C.N., *Legea procedurii insolvenței. Comentarii și explicații*, Editura C. H. Beck, București, 2006.
- Avram A., *Procedura insolvenței. Efectele deschiderii procedurii. Primele măsuri*, Editura Hamangiu, București, 2010.
- Bufan R., Deli-Diaconescu A., Sărăcuț M. (coordonatori), coautori Moțiu D.D., Moțiu F., Susanu C.A., Moțu F.I., ș.a. *Tratat practic de insolvență, Vol. I*, ed. a II-a, rev., Editura Hamangiu, București, 2022.
- Cârpenaru St. D., Hotca M.A., Nemeș V., *Codul insolvenței comentat*, Editura Universul Juridic, București, 2014.
- Ciobanu V. M., Nicolae M. (coord.), *Noul Cod de procedură civilă - Vol. I - art. 1-526*, Editura Universul Juridic, București, 2016.
- Comșa M., *Creanțele salariale în procedura insolvenței angajatorului - Studiu de caz*, în *Revista Phoenix*, pp. 16-19, nr. 69/2020.
- Costea I.M., *Contenciosul financiar și fiscal. Note de curs*, Editura Hamangiu, București, 2022.
- Costea I.M., *Controlul fiscal. Comentarii practice*, Editura Hamangiu, București, 2017.
- Gavrilescu L.C., *Relevanța determinării domiciliului participanților la procedura insolvenței în vederea îndeplinirii formalităților de citare și de comunicare*, în *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXVII, nr. 2/2021.
- Leș I., *Tratat de drept procesual civil, Vol. I, Principii și instituții generale. Judecata în fața primei instanțe*, Editura Universul Juridic, București, 2014.
- Piperea Ghe. (coord.), *Codul insolvenței, Art. 1-203. Note. Corelații. Explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2017.
- Susanu C.A., *Notificarea privind deschiderea procedurii insolvenței. Declarația de creanță. Aspecte teoretice și practice*, în *Revista Phoenix* nr. 70/2019.
- Susanu C.A., *Declarația de creanță. Creditor îndreptățit să participe la procedură. Delimitări teoretice și aspecte practice*, în *R.R.D.J.* nr. 03/2020, Editura Universul Juridic, București, 2020.
- Țândăreanu N., *Codul insolvenței comentat. Vol. I –art. 1-182*, Editura Universul Juridic, București, 2017.
- Urda O.A., *Drept comercial român*, ed. a III-a, rev. și ad., Editura Universul Juridic, București, 2019.
- Urda O.A., *Răspunderea persoanei fizice autorizate și a întreprinderii individuale în cadrul procedurii simplificate a insolvenței*, [on-line].